

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2014 rugsėjis Nr.65

Kai obuoliais pakvipsi vasara skaičiuoja paskutinius savo žingsnius, o į pietus išskrendantys varnėnų pulkai išsineša vasaros džiaugsmus, tuomet suprantu – rugsėjis. Lengvas nerimas, susimaišęs su džiaugsmu, kedeną mintis. Rankose – knyga. Vis ieškau minčių, tinkamų žodžių, kuriais galėčiau pradžiuginti mokinius, mamas, tėčius ar senelius, kuriems mokyklinio varpelio aidas – iš artimesnės ar tolimesnės praeities nostalgijškais prisiminimais dvelkianti diena. Juk Rugsėjo 1-oji mus visus siejanti mūsų ir mūsų vaikų šventė.

Po vasaros sugrįžusius Tauragnų Eugenijos Šimkūnaitės skyriaus mokinius pasitiko saulėtas rytas. Žviritomis akimis, mielais šiltais žvilgsniais, kaip visuomet rimtai nusiteikusios, lydimos mamų atskubėjo ketvirtokės Ieva ir Kamilė. Pasipuošusi, savimi pasitikinti, draugų pasiilgusi linksmi čiauskėjo trečiokė Jonė. Ūgtelėjęs, pasitempęs, per vasarą daug keliavęs sugrįžo trečiokas Aivaras. Smalsi, nuoširdi, netverianti

džiaugsmu visus sveikino Adutė. Per vasarą draugavusi su knygelėmis, rimta, pasiruošusi naujiems darbams, skvarbiu žvilgsniu bendraklasių sutiko antrokė Ievutė. Mielas, draugų laukiamas atskubėjo antrokas Norbertas. Kiek nedrąsiai, bet smalsiai pirmą kartą klasę tyrinėjo mūsų mažiausieji – Raminta, Mikas ir Dominykas. Su nerimu ir džiaugsmu veiduose visi dešimt pradėjo naujus mokslo metus –Tauragnų mokyklėlė vėl prisipildė klegesio, vaikiško juoko.

Žiūrėjau į vaikus, į suoluose sėdinčius tėvelius ir galvojau, kad Rugsėjo 1-oji toli gražu ne tik kalendorinis ženklas. Mums visiems ši diena duota kaip didelis turtas – ji startas naujoms žinioms, naujiems darbams, naujai patirčiai. Ir nesvarbu, prieš kiek metų pabaigėte mokyklą, rugsėjis yra galimybė išmokti ką nors nauja, atrasti prieš tai nesurasta.

Labai viliuosi, kad naujieji mokslo metai bus sėkmingi!

Aldona Tartilienė, mokytoja

Tęsiame Rimanto Gineičio pasakojimą. Šį kartą laikraščio numeryje jo šeimos istorija.

Pasakojimas prasideda 1944 metais, kai visas šeimos gyvenimas labai pasikeitė. R. Gineičiui tada buvo devyneri.

„Grįžus Tarybinei Armijai 1944 m., kada buvo suimtas mano tėvas ir 1945 vasario mėn. nuteistas, mūsų šeimai prasidėjo sunkios dienos. Tėvą teisė kartu su grupe tauragniškių, jų buvo 13 žmonių. Pagrindinis kaltinimas – dalyvavimas 1941 m. birželio sukilime ir pasipriešinimas tarybinei santvarkai. Du iš suimtųjų nuteisė aukščiausia bausme – Šeimaties mokytojos vyras Žiedas ir buvęs vachmistras Matuliauskas buvo sušaudyti, kiti gavo nuo 10 iki 25 m. Dauguma pateko į Vorkutos lagerius. Po tėvo teismo konfiskavo mūsų turtą, paliko 1 arklį ir 1 karvę, 2, 5 ha dirbamos žemės, pusę namo atidavė gyventi aktyvisto šeimai. Mums liko pusė namo su vargana ateitimi.

Tėvas Karolis Gineitis Krasnojarsko krašte, Rešiotoj

1946 m. pavasarį sribai atėjo ir motinos – ji buvo suimta kartu su mokytoja Šemeliene, jas daugiau kaip mėnesį pralaidė Tauragnuose, po to išvežė į Uteną, bet motinai bylos nesudarė. Iš mūsų dar turėjo ką atimti – šį kartą paėmė ir išvežė į garnizoną Utenoje baldus. Mes laukėm tremties, jau buvo aišku, kad išveš... Motina nenorėjo slapstytis ir dar labiau nenorėjo, kad mes, vaikai, išsibarstytumėm ir liktumėm vieni Lietuvoje, nes matė, kaip buvo ištremtųjų giminių šeimoms – jų vaikai neturėjo kur dėtis, likę vieni. Kita vertus, motina žinojo šiek tiek apie Sibirą ir jo labai nebijojo. Į Tomsco guberniją po 1863 m. sukilimo buvo ištremtas motinos senelis iš Užpalių, jis ten apsivedė, jos motina, mano senelė, gimė Sibire. Jie grįžo 1883 m. Močiutė apie Sibirą motinai visai nebaisiai pasakojo, sakė, ten gyvent galima, tik reikia galvą turėt. Senelis turėjo Tomske dvi parduotuves, senatvėję grįžo į Užpalius, ten viską išsipardavęs. Iki tremties senelis turėjo 38 ha žemės, bet ūkis buvo konfiskuotas ir atiduotas rusų kolonistams. Jie nenorėjo žemės dirbti ir žemę pardavė lietuviams kaimynams. Senelis turėjo planą atgauti žemę, bet nepavyko. Taigi atrodė, kad Sibire nieko baisaus nebus.

O dar gavom knygą apie 1863 m. sukilimą ir lietuvių gyvenimą tremtyje, buvo įdomiai aprašyta, todėl baimės nebuvo. (Vėliau ieškojau tos knygos, bet neradau). Motinos buvo įsakyta: jokių išsibarstymų, jokių pabėgimų, važiuosim visi kartu. 1948 m. gegužės 22 d. išėjau į mokyklą (tuo metu suėmė mano motiną su kitais vaikais). Vyko lietuvių kalbos egzaminas, rašėm rašinį (pasirinkau temą „Mano šalis“). Įėjo enkavedistas ir du skrebai, perskaitė tokio Graužinio Vygando iš Vyžių ir mano pavardes. Aš sėdėjau už pečiaus. Graužinis atsistojo, norėjau stotis ir aš, bet suolo draugas Algirdas Grašys davė tokį niuksą!.. Sėdėk, durniau, – pasakė, bet skrebas parodė į mane pirštu... Taip ir nebaigiau Tauragnų progimnazijos III klasės. A. Grašys palydėjo mane iki miestelio centro ir buvo labai piktas ant valdžios.

Mane atvedė iki savų ir naktį išvežė į Švenčionėlių geležinkelio stotį. Per naktį suformavo ešeloną ir prasidėjo mūsų kelionė į „Stalino universitetus“... Važiavom per Daugpilį. Pirmą savaitę buvo labai sunki, ypač dėl gamtinių reikalų. Į lauką neleisdavo. Paskui jau pradėjo leisti, bet visas džiaugsmas buvo palįst po vagonu... Aplink sargybiniai su šautuvais, o tremtiniai visi kartu – vyrai, moterys, vaikai – bet gėdos jausmas jau buvo prarastas. Pirmą savaitę vagone skambėjo giesmės, daugiausia „Marija, Marija...“. Kitą savaitę moterys pradėjo burti, ar sugrįšim į Lietuvą. Tarp ištremtųjų buvo tokia moteriška nuo Alantos, Kraujelienė, labai aktyvi būrusi, bet kaip beburdavo, rezultatas visada būdavo vienas – Lietuvon sugrįšim!.. Nuo Čeliabinsko jau pradėjo duoti sriubos. Privažiavus Krasnojarsko kraštą pradėjo žmones „barstyti“ į tremties vietas.

Prisimenu, kaip viename vagone mirė vaikutis, naujagimis. (Kiekvienam vagone važiuodavo apie 60 žmonių). Atėjo čekistai, traukinio viršininkas. Čekistas paėmė lavonėlį, pasakė, kad palaidos. Kai tremtiniai bus apgyvendinti, motina galės atvažiuot pasiimti ir perlaidoti. Vaikutį paėmė ant rankų, paėjo toliau – pasikišo po pažastim, dar toliau – paėmė už kojų kaip pagali, o paskui nusviedė į patvorį... Mes viską matėm pro vagono plyšius, vaikučio motina irgi... Kada mus „iškrovė“, motina taip ir liko sėdėti sunėrus rankas...

Apsigyvenom taigoj, pasistatėm

„zemliankas“ (žemines), velėna apkrovėm. Žiemą vyrus atskyrė, jie už 30 km pastatė naują tremtinių kaimą, namai jau buvo iš rąstų. Ten mus ir perkėlė. Pagrindinis darbas buvo miško sakinimas. Dirbau ir aš. Nedirbsi – nebus duonos davinio. Pirmus metus badavom, ilgą laiką pagrindinis maistas buvo žolės ir grybai. Prisimenu, kaip atrodėm – pilvai išsipūtę, ir visada norisi valgyti. Kitais metais su sargyba jau išleisdavo į gretimą kolūkį už 80 km, ten tremtiniai į maistą išmainydavo drabužius, žiedus, karolius. Parsinešdavo bulvių, susidėję kelios šeimos parsivarė karvę. Tada jau atkutom. Mes (ir kiti tremtiniai) turėjom pasiėmę grūdų, susimaldavom iš dviejų nupjautų kelmų pasidarę girtas. Miško aikštelėje su kastuvais išvarpėm žemę, užsiaugindavom bulvių, kitų daržovių. Nuo to laiko badas nebežiūrėjo į akis. Todėl stebiuosi, kad dabartiniu metu jaunos, stiprios šeimos laukia maisto paketų, o užsiauginti daržovių, laikyti gyvulių nenori.

Kartu gyveno tremtiniai latviai, estai, vokiečiai, lenkai, suomia, kalmukai. Kalmukai vaikšto su chalatais, nieko nedirba, eina gatve ir jei prispyrė gamtiniai reikalai – čia pat patvory atsitupia, pasikelia chalato skvermus... Gal jie kelnų neturėjo? Buvo ir rusų tremtinių, buvusių stiprių ūkininkų, ištremtų žymiai anksčiau, tai jie apsigyveno čia – darbštūs, kultūringi, padorūs žmonės.

1952 m. leido lankyti mokyklą Sosnovkos kaimelyje už 50 km., ten baigiau 7 klases. Iki 1953 m. dirbau taigoje, paskui su jaunesniąja seserimi persikėliau į Rešiotus, įsidarbinau garvežių kūriku, paskui centrinėje elektrinėje garo mašinų mašinistu. Stojau mokytis į vakarinę mokyklą, ją baigiau 1956 m. su pagyrimu. Labai norėjau toliau mokytis, bet... Pradėjo saugumas verbuot pas juos dirbti informatoriumi. Tas nepasisekė, tai pagrasino, kad net mokytis niekur negalėsiu. Taip ir buvo – galėjau mokytis tik Krasnojarsko Politechnikos instituto neakivaizdiniame skyriuje, į stacionarą įstoti man buvo uždrausta.

1956 m. Vakarinės mokyklos abiturientai Sibire (Rimantas Gineitis stovi pirmas iš kairės)

1958 m. mums sušvelnino režimą, išdavė pasus ir pradėjo imti į kariuomenę. Išvežė į Tolimuosius Rytus, kur turėjom tarnauti povandeniniame laivyne. Naktį pradėjo

Lietuviai Sibire kaupia bulves

kviesti naujokus komisija, kai atėjo mano eilė, išgirdau: „А ты, фашист, откуда взялся? (O tu, fašiste, iš kur išdygai?). Atidavė dokumentus ir liepė važiuoti atgal į savo rajoną, bet ten nebegrižau. Pase buvo įrašas: „Be teisės gyventi Lietuvoje“, bet aš vis tiek keliavau link Lietuvos. Iš pradžių Daugpilyje registravausi, paskui susipažinau su Panevėžio geležinkelio stoties milicininku, jis turėjo geras pažintis ir man padėjo nusipirkti dokumentus. Tas milicininkas buvo iš Punsco valsčiaus. Vokiečiai iš užimtos Lenkijos dalies rusams leido išvykti į Sovietų Sąjungą (Lietuva tada jau buvo sovietinė). Išgėręs jis prisimindavo: „Uch, kokius arklius mes turėjom!“ Net rankas trindavo, mat, ūkininko vaikas. Kadangi buvau elektrikas, įsidarbinau prie elektros variklių vyniojimo, įstojau Vilniuje į politechnikumą, paskui perėjau dirbti į Kaimo elektrifikavimo valdybą. Kurį laiką dirbau meistru, paskui darbų vykdytoju. Elektrifikavom kolūkius. Darbas įdomus, visada su žmonėmis. Objektai buvo Šiaurės Lietuvoj. 1967 m. jau kiekvienas kolūkis buvo prijungtas prie bendrų elektros tinklų. Biržų r. Biliūno vardo kolūkyje buvo organizuota pabaigimo šventė, pastatytas Laimės žiburys (pagal rašytoją Biliūną), dalyvavo A. Sniečkus, buvo gražus ansamblio „Lietuva“ koncertas. Darbuotojams buvo skirti apdovanojimai. Mane irgi pristatė vyriausybiniam apdovanojimui. Aš nieko nežinojau, būčiau paaiškinęs, kad netinku (suklastoti dokumentai!) Štai tada ir paaiš-

kėjo, kad mano dokumentai nupirkti. Atėjo atsakymas, kad reikia patikrinti dokumentus, nes 1958 m. buvo suklastotas pasas. Atėjo į Panevėžio saugumą mano bylos. Apdovanojimų negavau, bet rimtų problemų irgi nebuvo.

Kai gyvenau Panevėžyje, iš Sibiro pabėgo mano motina, atvažiavo pas mane. Ji taip pat neturėjo teisės gyventi Lietuvoje. Motina parašė generaliniam prokurorui skundą, kad negali prisiregistruoti pas sūnų. Mane iškvietė į pasų stalą tas pats, kuris dokumentus parūpino, ir pasakė, kad prisidirbau. Jeigu daugiau nerašysit, tai gal nieko ir nebus, – pridūrė. Bet jei dar kas nors domėsis, tada jau teks pirkti bilietą ir važiuoti iš Lietuvos. Laikai jau buvo nebe tie, nebe sribų metai. Ir pareigūnai jau buvo baigę mokslus, su išsilavinimu, tai ir požiūris kitoks. Mama pasą pirkė Švenčionyse. Padėjo moteris rusė, suteikusi pagalbą ne vienam tremtiniui. Vienas tremtinys, buvęs miškinis, atsėdėjęs 10 metų, įkliuvo ir per tardymą pasakė, iš kur gavo dokumentus. Visi „sibiriškai“ pasipiktino, kaip jis galėjo išduoti žmogų, padariusį tiek gero tremtiniais. Ta moteris gavo 5 metus, bet sėdėjo neilgai (visi pažįstami, o ir pati ne viena tokius darbus darė, gautas pajamas dalindavosi), tik į darbą nebegrižo.

Perėjau dirbti į Panevėžio „Ekran“ gamyklą, pora mėnesių šaltkalviu padirbėjau, po to meistrui, dar vėliau elektros energijos baro viršininku – man buvo priskirtas visas elektros ūkis gamykloje. Vėliau 18 metų dirbau vienoje įmonėje energetiku. Per tą laiką baigiau Kauno politechnikos instituto Panevėžio filialo Automatizacijos fakultetą. O paskui pensija...

1989 m. R. Gineitis su dukra važiavo į Krasnojarsko kraštą parsivežti tėvo palaikų. Nuotraukoje: dukra Aušra prie senelio Karolio Gineičio kapo Sibire.

Kad ir susitvarkęs dokumentus, Tauragnuose nesirodžiau, jokių ryšių nepalaikiau su niekuo. 1991 m. buvo paskelbta, kad galima steigti valstiečių ūkius. Paskambinui Rimantui Čečergiui, atvažiavau į Tauragnus, jis mane supažindino su tuometiniu kolūkio pirmininku Čepu. Paaiškinau, kad čia mano tėvų ir senelių žemė. Tarp kitko, mano Arūnas labai norėjo į kaimą, po vidurinės norėjo stoti į Žemės ūkio akademiją. Atkalbėjau, siūliau mechanizacijos fakultetą KPI, su tokia specialybe kaime

galės dirbti. Kolūkio pirmininkas Čepas pasakė: „Rašyk pareiškimą visai tėvų žemei. Utenoj kažkam bus infarktas, bet dalį žemės tu gausi“. O Guiga, komisijos pirmininkas, pasakė taip: „Tu iš čia išbėgsi, bet jei liksi, mes tau pasistengsim visą žemę atiduot“. Seserys ir brolis savo dalies atsisakė, nes jie žemės nenorėjo ir nesuprato, ko aš čia lendu. Gavau 14 ha tėvų žemės. Per kelerius metus po gabaliuką, po gabaliuką atidavė visą tėvų turėtą žemę, dar savo dalies atsisakė Kaune gyvenanti pusseserė, tėvo brolio duktė. Dabar valdau 120 ha (tėvų buvo 65, tėvo brolio irgi tiek pat). Dar mums priklausė dalis motinos žemės, kadangi motinos senelis, grįžęs iš Sibiro, netoli Daugailių nusipirko dvarą. Mano motinai priklausė apie 40 ha. (Motina buvo Vilutytė nuo Užpalių. Tėtė jau buvo senas bernas (kaip pats juokės). Draugystės nebuvo, ūkiai nemaži, tai piršliai ir supiršo. Motina gavo gerą pasogą, už ją tvartus naujus pastatė, sustiprino ūkį). Savo dalį atidaviau broliui už žemę Tauragnuose. Vieta ten labai graži, net sala Indrajos ežere priklausė, kilometras paežerės.

Tėvas 1956 m. po Vorkutos lagerio gavo 10 metų tremties (lagerio laikas buvo sutrupintas ir pakeistas tremtimi). Tėvą ištrėmė į Krasnojarsko kraštą, ten jis ir mirė 1957 metais. Nebuvo įrodyta, kad tėvas bendradarbiavo su vokiečiais. Mus įskundė toks žmogus iš Meldutiškio. Skačiau archyvuose jo skundą, ten rašoma, kad Gineičiai nemyli rusų, liepia rusam važiuot iš Lietuvos namo. Todėl Gineičius reikia išvežt, o tėvą pasodint.

Šeimoje mes keturi: vyriausias brolis Algimantas (g. 1928 m.), seserys Danguolė bei Gražina ir aš. Visiems jiems iš Sibiro pavyko grįžti namo. Nuo 1956 m., kai Sovietų Sąjungoje prasidėjo atšilimas, jaunimui, gimusiam 1937 m. ir vėliau (o Gražina gimė kaip tik 1937 m), leido grįžti į Lietuvą. Ji mokėsi medicinos technikume Krasnojarske. Artimas giminaitis Vladas Kvyklys, dirbęs Sveikatos apsaugos ministerijoje, tarpininkavo, kad Gražina galėtų sugrįžti. Sesuo grįžo, įstojo į medicinos

mokyklą Vilniuje. 1964 m. grįžo Algimantas. Danguolę motina paliko Lietuvoje, bet vėliau labai to gailėjosi. Kai mus išvežė, sesuo apsistojo pas dėdę, motinos brolių, Šilutėje. O jis buvo pabėgęs iš lagerio, gyveno su padirbtais dokumentais, jį išaiškino ir suėmė. O tada Danguolei nei kur gyventi, nei kur dėtis – vargo labai, kol nepradėjo dirbti mokytoja. Dabar brolis gyvena Vilkaviškyje, baigia jau 9-tą dešimtį, Gražina – Varėnoje su vyru, anūkus prižiūri. Danguolė jau mirusi“.

O Rimantas Gineitis puoselėja tėvų ir senelių ūkį Tauragnuose, aktyviai dalyvauja bendruomenės gyvenime. Sako, kad namiškiai jau pabara, jau liepia mažiau dirbti, bet jam dar norisi krutėti...

Kalbėjosi **Bronė Juknevičienė**

Apie renginius trumpai (informacija Danguolės Grabauskienės)

Rugpjūčio 23 d. buvo paminėtas Baltijos kelio 25-metis. Susirinkusius sveikino seniūnas Alvydas Danauskas, kultūrinių renginių organizatorė Danguolė Grabauskienė, skambėjo dainos apie Lietuvą, prisiminimais dalinosi Povilas Gimbutis, Albina Kazickienė, Bronė Sliesoravičienė, Eugenija Kamarauskienė, Alvidas Driukas, Rimantas Gineitis. Vėliau visi vaišinosi namine duona – brolybės ir vienybės simboliu, gėrė žolelių arbatą. Prie paminklo žuvusiems Tauragnų krašte iš atsineštų gėlių buvo sudėliotas simbolinis Baltijos kelias, uždegtos žvakutės.

Bronė Juknevičienė

Prisiminimai apie Sąjūdžio mitingus, akciją „Baltijos kelias“

Neprisimenu, kada pajutau, kad kažkas Lietuvoje vyksta. Gal tada, kai 1988 m. vasario 16-ją su šeima buvome Vilniuje, ėjome tada dar Gorkio gatve ir prie namo, kuriame buvo pasirašytas Vasario 16-osios aktas, sienos pamatėme glėbius raudonų gėlių. Sniegas – ir raudonos gėlės, dar nedrąsios šypsenos žmonių veiduose. O vėliau, vasarą, mitingai Vilniuje ir Utenoje. Su vyru ir dar visai maža dukra Sigita buvau mitinge Utenoje, Utenio stadione ir Vilniuje, Vingio parke. Jausmas nenusakomas – girdėti tai, kas dešimtmečius buvo slepiama, ko net nežinojau! Tiesa, šiek tiek žinojau, nes girdėdavau tėvų pokalbius apie tremtį (tėtis brolis buvo politinis kalinys), Vorkutos lagerius. Vėliau tėvai pradėjo atviriau kalbėti, pasakojo apie Stuglių

kaimo partizanus, mano mamos šeimos ryšį su jais, važiavo perlaidoti nuo sribų rankų žuvusių stugliškių palaikų. Mitinguose aplankė iki tol nepatirtas bendrumo su visais žmonėmis jausmas, kai galima buvo su šalia stovinčiais nepažįstamais žmonėmis šnekėti apie tai, ką visi išgyvename per mitingus, kalbėti apie ateitį ir tikėti, kad Lietuva taps laisva. Mitinge Vingio parke virš mūsų galvų skraidė sovietų malūnsparniai, keldami triukšmą ir stengdamiesi užgožti kalbančiųjų balsus. Prisimenu, kaip dainavome liaudies dainas, labai daug dainų.

O paskui buvo Sąjūdžio suvažiavimas. Niekada daugiau nebuvo taip, kad pamiršę visus darbus, dvi dienas sėdėtume prie televizoriaus. Mama verkė, kai buvo gražinta Katedra. Todėl net nekilo mintis, kad galime nevažiuoti į Baltijos kelią. Mama sutiko pasaugoti Sigitą, o mes išvažiavome. Jau išvažiavus iš Utenos link Vilniaus atsidūrėme mašinų kolonoje. Dauguma mašinų, kaip ir mūsų, buvo papuoštos tautine simbolika. Žinojom, kad važiuodami nedideliu greičiu, išdegsim daug kuro, bet kam tai tada rūpėjo! Vietą už Vlniaus, kur turėjo stovėti uteniškiai, radome labai lengvai, nes visur buvo pilna nuorodų, kur važiuoti. Stebino tvarka – tvarkingai sustatytos mašinos, jokių kamščių, aiškūs nurodymai, kur pasukti, jokių šiukšlių. Net per Vilnių pervažiavome be didesnių kliūčių. Ten, kur stovėjome mes, žmonių buvo daug, ištieti rankų negalėjome. Signalą susikabinti rankomis išgirdome iš praskrendančio malūnsparnio. Nežinau, ar dabar daug kas supras, ką tada išgyvenome. Važiuoti 100 km tik tam, kad kelias minutes pastovėtume su-

sikabinę rankomis! Kai apie tai pasakoju mokiniams, tikrai išgirstu klausimą – kodėl? Atsakau – todėl, kad turėjome ten būti, turėjome parodyti vienybę ir ryžtą, gal ne parodyti, o stovėti todėl, kad tikrai jautėme vienybę. Mačiau, kaip tas susikabinimas svarbus mano tėtei ir kitiems vyresnio amžiaus žmonėms. Ne vienas stovėjo su ašaromis akyse. Kiekvienas jautėmės labai svarbaus įvykio liudininku. Po to dar padainavome ir pajudėjome atgal – taip pat tvarkingai, kaip ir atvažiuavome. Reguluotojai rodė, kuriai mašinų eilei dabar važiuoti. Grįžome per Ukmergę. Aišku, baigėsi kuras, o į degalinę mums reikėjo pasukti prieš eismą. Jei tai būtų dabar, gal pusdienį stovėtume ir niekas nepraleistų. O tada mašinos sustojo ir praleido mus. Jų vairuotojai, aišku, irgi buvo Baltijos kelyje. Parvažiuavome vėlai, visą kelią šnekėjome, šnekėjome... Grįžusi apkabinau mamą ir dukrą, atrodė, kad ir jos supranta, ką išgyvenome.

Kitais metais buvo Europos kelias, tuo metu buvome Lazdijuose pas gimines. Jausmas jau buvo kitoks. Supratome, kad to, ką išgyvenome 1989 rugpjūčio 23, daugiau negalėsime pakartoti.

Tauragniškiai miesto šventėje (informacija Danguolės Grabauskienės)

Rugsėjo 6 dieną vyko Utenos miesto šventė. Tauragnai kartu su Saldutiškiu ir Kuktiškėmis kvietė į bendrą trijų seniūnijų kiemelį Dauniškio ežero pakrantėje.

Šventei duoną kepė Rita Pundzienė ir Nijolė Šuminienė, pyragus – Laima Danauskienė, Sallija Deveikienė ir Inga Šinkūnienė, sūrį suslėgė Danutė Valkauskienė.

Moterų ansamblis, vadovaujamas Vilmos Valienės, dainavo scenoje svečiams, o vadovė buvo apdovanota mero Alvydo Katino padėkos raštu už dalyvavimą miesto šventėje. Moterys susirinkusiems skambias dainas dovanojo ir kiemelyje. Čia taip pat šauniai grojo ir dainavo Pranas Virvytis. Muziejininkė Gražina Grašienė visus kvietė į daktarės Eugenijos Šimkūnaitės kampelį, kur garavo žolelių arbata, vyko viktorina.

Ačiū visiems, padėjusiems pasiruošti, dalyvavusiems ir kūrusiems gerą nuotaiką.

Džiaugiamės, kad apžiūros-konkurso „Gražiausia sodyba 2014“ nugalėtojais Utenos mieste tapo Genutė ir Algis Trinkūnai. Tauragniškis A. Trinkūnas ir jo vadovaujama įmonė „Agrenta“ jau kelinti metai iš eilės paremia įvairius renginius Tauragnuose.

*Ir aš ėjau per šitą žalią lauką,
Žydėjo mėlynai – toli – vanduo.
Kažką nuo kalno Vasara man šaukė...
Kažką pakalnėj ošė man ruduo...*

*Visais žolių takeliais ir keliais
Ėjau aš, nežinodamas, kur eit.
Tikėjau: kada nors vis tiek nueisiu,
Tik netikėjau aš, kad šitaip greit...*

Juozas Erlickas

Rugsėjo mėnesio jubiliejai. Sveikiname!

50 metų sukanka **Pavelui Sipčenko** iš Vilkablaudzės kaimo ir **Daivai Rapnikienei** iš Nečioniškio;

70 metų sukaktį švenčia **Aleksandra Šinkūnienė** iš Sėlės;

80 metų sukanka tauragniškei **Onai Birutei Blažienei, Janinai Norkūnienei** iš Klykių kaimo, **Aldonai Narvaišienei** iš Vilkablaudzės ir **Lionei Bronei Valiukonienei** iš Strazdų kaimo.

Gražina Grašienė vaišino žolelių arbata

Genutė ir Algis Trinkūnai po apdovanojimų su seniūnu Alvydu Danausku

Nepailstantis muzikantas Pranas Virvytis

Moterų ansamblių lydėjo puiki nuotaika

Kviečiame pasivaikinti

Kiemelio svečiai

JAUNŲJŲ KŪRYBA

Pradedame spausdinti tauragniškęs **Birutės Grašytės** tekstų ciklą apie kaimo žmones. Birutė dabar gyvena Vilniuje, šiais metais baigė lietuvių kalbos ir literatūros studijas Vilniaus edukologijos universitete, pradėjo magistro studijas VU. Mergina rašo eilėraščius, dirba kultūros ir jaunimo temų žurnalistė interneto dienraštyje *Bernardinai.lt*

Kaimynė Ona, arba Vienatvė dvelkiančios spurgos

Tai tekstų ciklas apie vieno kaimo kaimynus. Jame – šešios trobos su skirtingais gyvenimais, su vis kitokio dydžio kūdromis kieme, kitokių spalvų šulinių stogais ar obelių skaičiumi sode. Bet visų šešių trobų gyvenimai jungiasi, pinasi takais ir vienu palei kaimą einančiu žvyrkeliu. Ar šitas kaimas iš tikrųjų buvo, negaliu pasakyti, bet aš jame tikrai gyvenau. Pirmoji mano kaimynė – Ona.

Kai buvau kokių šešerių metų, su broliu eidavome žvejoti į kaimynės kūdrą. Mano meškerė buvo mažesnė, nors iš to paties

lazdyno ir vienodai iki baltumo nužievinta, brolis sakydavo, kad dėl to man lengviau žvejojti. Nei mūsų, nei kaimynės kūdroje, pilnoje išstypusių ajerų, nesiveisė jokios kitos žuvys, tik žalsvai gelsvų akių karosai. O gal mes kitokių nepažinojome.

Onai nelabai patikdavo, kad žvejojame jos kūdroje, bet ji niekada nesibardavo, tik kartais atėjus pasakydavo, jog turėsime palikti kelis mažesnius karosus jos pilkai kaip pelė katei. Katė ramiu ir paprastu charakteriu buvo šiek tiek panaši į savo šeimininkę ir turbūt vienintelė gerai ją pažinojo.

Nedidukė, liesa, visada ta pačia stora ruda skarele. Lyg kasdien su savimi nešiotusi rudeninį gamtos ilgesį. Tada niekas manęs nebūtų įtikinęs, kad ši sudžiūvusi kuprota senutė kažkada buvo jauna ir visai graži moteris. Nebuvau mačiusi, kaip žmonės sensta, pati irgi mažai keičiausi, žinojau tik, kad po žiemos ateina pavasaris, o tada jau galima laukti vasaros.

Vieną dieną užėjusi pamačiau ją, tvarkančią senus nuotraukų albumus. Kvietė prisėsti šalia, padėti jai, bet man nebuvo įdomu, nieko nepažinojau tose fotografijose. Krūvos nespaltotų nuotraukų, kai kurios portretinės, kiek šiurpios, kitos – vestuvių arba laidotuvių. Daugybę laidotuvių nuotraukų turėjo ir mano močiutė, dažnai man jas rodydavo, pasakodavo, kas kur stovi, ir vis užsimindavo, jog mirusieji labai gražiai atrodo, matyt, lengva jiems, nieko nebeskauda, žino, kad nei pas karves neberekės eiti, nei rūpintis, kad žiemą pečiui būtų malkų. Vėliau kalba dažniausiai pakrypdavo apie jos pačios mirtį, todėl stengdavausikuo greičiau paklausti kokio nors kito dalyko, kuris nukreiptų jos ir mano mintis.

Slankiojau tądien pas kaimynę iš vieno kambario kampo į kitą, viską apžiūrinėdama ir klausinėdama, kodėl jos televizorius uždengtas balta staltiese, per kiek laiko ji perskaitė ant stalo gulinčią maldaknygę ir kam jai senai reikalinga ant lovos pasodinta didelė lėlė. Nė į vieną mano užduotą klausimą Ona neatsakė, tik čepsėjo lūpomis kažką tyliai ir toliau tvarkė seną albumą. Po kiek laiko ištraukė jauno uniformuoto vyro nuotrauką. Pasakojo, jog iš gelstelėjusios nuotraukos žvelgiantis kariškis buvo jos mylimasis, žuvęs per karą. Tądien kaimynė daug pasakojo, bet aš nesiklausiau. Buvo keista, kaip sena moteris galėjo mylėti tokį jauną vyrą.

Ona buvo ir kažkieno dukra, anūkė. Tai liudijo virtuvės palubėje kabėjusi didelė jos tėvų

vestuvių nuotrauka. Onos tėvai joje buvo labai jauni, pusamžiu jaunesni už ją pačią.

Apie tą laiką man šiek tiek nejauku rašyti, lyg vogčiau kažką, slapta dairėčiausi į ten, kur negalima, kur šalta ir dvelkia nejudinamais pelijančiais lovų užtiesalais, ant kurių išausti eilėraščių, dainų ar maldų žodžiai.

Kitą dieną atėjusi radau ją klūpančią prieš televizorių, norėjau kažką sakyti, bet ji iš karto sudraudė: „Tšš, netriukšmauk tik, vaikeli, Mišias rodo.“ Buvo nepatogu išeiti, žinojau, kad galbūt įžeisiu ją, jei išeisiu, todėl pasilikau ir dariau tai, ką ji daro, klaupiausi ir stojausi prieš televizorių, kuriame rodė Mišias iš Vilniaus. Joms pasibaigus, Ona džiugiai pasakė, jog kepsime spurgas. Spurgų kepimas tapo kaimynės labai mėgstamu bendru mūsų užsiėmimu. Man irgi būdavo smagu, bet niekada nemėgdavau jų valgyti. Jau kiek pravėsusias spurgas Ona visada pabarstydavo sena cukraus pudra, kuri suteikdavo keisto skonio. Iš mandagumo bent porą suvalgydavau ir eidavau namo.

Kadangi Onos tėvas buvo vardu Kazys – visas kaimas (šešios trobos) Oną vadino Kazėnyčia. Mano močiutė pravardę keisdavo dar kitaip ir Oną vadindavo Zakėnyčia. Kaime toks kreipinys nebuvo neigiamas, daug kam prie vardo ar pavardės žmonės pridėdavo -yčia pabaigą. Gal šitaip savaiau.

Daugybės dalykų jau nepamenu, apie ką kalbėdavomės su Ona, ji daug pasakodavo, ypač apie iš viršaus į mus žvelgiantį ilgabarzdį Dievą. Oną galėjai sutikti kiekvieną sekmadienį tris kilometrus einančią į bažnyčią ir daugelį metų sėdinčią toje pačioje vietoje. Mano močiutė sakydavo, jog seniems žmonėms patinka pastovumas, panašios dienos, panašūs sapnai naktį.

Vasaromis Ona augindavo pomidorus. Už tai, kad padėdavau jai palaistyti ir nuravėti nediduką šiltnamį, kuriame augo keturi pomidorai, Ona duodavo man penkiasdešimt centų. Už juos kiekvieną antradienį į kaimą atvažiuojančioje baltoje *autolafkėje* nusi-pirkdavau vanilinių ledų.

Ona tebegyvena kaime, neabejoju, jog ir spurgas vis dar kepa, bet įtariu, kad cukraus pudra joms pabarstyti jau senokai pasibaigė. Ir kūdroje turbūt prisiveisė dar daugiau karosų, juk niekas nežvejoja, o ajerai aptvėrė visus priėjimus prie kranto.

Šiandien rubrikoje „**Naujas žvilgsnis. 5 minutės su...**“ svečiuojasi **Lina Umarienė**.

Lina gimė ir augo Tauragnuose, čia baigė mokyklą, čia ir gyvena, dirba, augina dukrą, randa laiko dainuoti, keliauti, turi svajonių...

Kalbėjosi **Bronė Juknevičienė**

Pas mažuosius

Darželinukų pamokėlės gamtoje

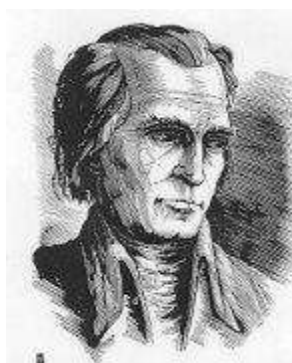
KVIEČIAME

Rugsėjo 19 d. 18 val. UKC Tauragnų skyriuje vyks renginys, skirtas **Kristijono Donelaičio** metams paminėti. Matysite Utenos „Žaliaduonių“ teatro spektaklį pagal K. Donelaičio „Pavasario linksmybes“.

Kviečiame visus, neabejingus mūsų didžiojo poeto kūrybai.

Dar ne Lina, o tik Linutė su tėveliais

Dėmesio! Viktorina!

**Kviečiame atsakyti į klausimus apie gamtą.
Pirmieji penki teisingai atsakę bus apdovanoti.
Atsakymus siųsti el. paštu arba atnešti.**

1. Kas gyvena ilgiau – beržas ar mėlynė?
2. Kokie kiškiai gimsta – akli ar iškart mato?
3. Koks spyglio amžius?
4. Kiek briedis per žiemą medžių ir krūmų apgraužia?
5. Kokio paukščio didžiausia šeimyna?
6. Kiek metų gyvena kadagys?
7. Kas platina juodalksnio sėklas?
8. Kokio medžio lazda galima užmušti velnią?
9. Kas groja – žiogų patinai ar patelės?
10. Kokio ilgio siūlą suverpia voras?
11. Kokie paukščiai turi dantis?
12. Kiek kartų per parą plaka žvirblio širdis?
13. Savo ar skolinis giesmės gieda varnėnai?
14. Ar užriečia vilkai uodegas kaip šunys?
15. Kuriuo galu – smailu ar buku paukščiai padeda kiaušinius?
16. Kiek metų gyvena varnas?
17. Kokį atstumą kurmis nukeliauja urvais?
18. Ko ežys bijo – pelėdos ar gyvatės? Kodėl?
19. Kiek dienų gali badauti vilkas?
20. Pelėda naktį nemato, bet medžioja tamsoje. Kaip ji randa grobį?

Miškas padovanojo grybą milžiną
(paimta iš www.udiena.lt)

Tauragniškiei grybautojai Vilė ir Vladas Atkočiai radę laisvą minutę visuomet išskuba į miškus, kaip jie patys sako, ne tik pasimėgauti grybavimu, bet ir rudenėjančia gamta. Praėjusį penktadienį jie taip pat nusprendė nuvykti į Varniškių mišką. Tauragniškius nustebino nepaprastas radinys: miško tankmėje grybautojai rado milžinišką raudonviršį, kuris svėrė pusę

kilogramo, kepurės plotis siekė 25 cm, o aukštis – 28 cm. „Kai paėmiau į rankas, tikrai buvo ką nešti“, – prisiminė Vilė.

Kartu su savo vyru dažnai į mišką grybauti einanti moteris teigė grybų nevalganti, tačiau grybavimas – jos mėgstamiausias darbas. „Tąkart, kai radome šį gigantą, pririnkome du pilnus krepšius grybų. Juos valgo ne tik mano vyras, bet ir vaikai, anūkai. Kitus džioviname žiemai“, – pasakojo Tauragnų miestelio gyventoja. 42 metus Tauragnuose gyvenantys Atkočiai sako ypač gerai pažįstantys visas apylinkes, tad žino ir vietas, kuriose auga šios miško gėrybės.

Aktualijos**Eurobuso turas po Lietuvą**

Finansų ministerija įgyvendina euro įvedimo Lietuvoje viešinimo kampaniją, kurios vykdytojai yra įmonės UAB „Idea prima“, UAB „Ministerium“ ir UAB „Viešųjų ryšių partneriai“. Siekiant kuo plačiau informuoti Lietuvos gyventojus apie euro įvedimą Lietuvoje, visose savivaldybėse bus organizuojami informaciniai seminarai bei Eurobuso kelionės. Eurobusas atvyks į savivaldybių centrinio miesto aikštę bei aplinkinius miestelius, pasakos gyventojams apie euro įvedimą.

Rugsėjo 29-30 dienomis Eurobusas keliaus po Utenos savivaldybę.

Tauragnuose (šalia kultūros namų) **euroautobusas bus rugsėjo 30 d. 13.00 val.**

A+A Seniūnijoje

rugpjūčio mėn. mirė

VYTAUTAS KAZIMIERAS RUZGA 77 metų, Stuglių k;

Rugsėjo mėn. mirė

VIKTORAS SIPAVIČIUS, 44 metų, Pilkėnių k.

Užjaučiame artimuosius

Nuotraukos Aldonos Budreikienės, Danguolės Grabauskienės, Žymanto Trimonio, Giedrės Tubelienės, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo

Danguolė Grabauskienė

Rašykite mums: dangsidabr@gmail.com

Spausdino Utenos spaustuvė

